



COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN

Brussel, 03.09.1998
COM(1998) 510 def.

VERSLAG VAN DE COMMISSIE
AAN DE RAAD EN HET EUROPEES PARLEMENT
OVER DE TOEPASSING VAN DE
*Overeenkomst tussen de Europese Gemeenschappen en
de Regering van de Verenigde Staten van Amerika
betreffende de toepassing van hun mededingingsregels*

1 januari 1997 tot en met 31 december 1997

**VERSLAG VAN DE COMMISSIE AAN
DE RAAD EN HET EUROPEES PARLEMENT
OVER DE TOEPASSING VAN DE**

*Overeenkomst tussen
de Europese Gemeenschappen en
de Regering van de Verenigde Staten van Amerika
betreffende de toepassing van hun mededingingsregels*

1 januari 1997 tot en met 31 december 1997

1. INLEIDING

Op 23 september 1991 heeft de Commissie een Overeenkomst gesloten met de Regering van de Verenigde Staten van Amerika betreffende de toepassing van hun mededingingsregels¹ ("de Overeenkomst van 1991"), waarmee wordt beoogd de samenwerking tussen de mededingingsautoriteiten te bevorderen. Bij een gezamenlijk besluit van de Raad en de Commissie van 10 april 1995² werd de overeenkomst goedgekeurd en van toepassing verklaard vanaf de dag waarop de Commissie deze had ondertekend.

Op 8 oktober 1996 heeft de Commissie het eerste verslag over de toepassing van de Overeenkomst vastgesteld voor de periode van 10 april 1995 tot en met 30 juni 1996³. Het tweede verslag voltooide het kalenderjaar 1996 en bestreek de periode van 1 juli tot en met 31 december 1996⁴. Het onderhavige verslag heeft betrekking op het kalenderjaar 1997 en moet worden gelezen in samenhang met het eerste verslag, waarin de voordelen, maar ook de beperkingen van dit type samenwerking in detail zijn uiteengezet.

¹ Overeenkomst tussen de Regering van de Verenigde Staten van Amerika en de Commissie van de Europese Gemeenschappen betreffende de toepassing van hun mededingingsregels (PB L 95 van 27.4.95, blz.47 en 50).

² Zie PB L 95 van 27.4.95, blz. 45 en 46.

³ Com(96) 479 def., zie XXVIe Verslag over het mededingingsbeleid, blz..337-350.

⁴ Com(96) 346 def., zie XXVIe Verslag over het mededingingsbeleid, blz. 351-357.

2. BELANGRIJKSTE PUNTEN VAN SAMENWERKING VOLGENS DE OVEREENKOMST VAN 1991

De samenwerking tussen de EG en de VS vindt volgens de bepalingen van de Overeenkomst van 1991 plaats op de volgende punten:

- de kennisgeving van zaken die door de mededingingsautoriteiten van een der partijen behandeld worden, wanneer deze zaken de gewichtige belangen van de andere partij raken (artikel II), en de uitwisseling van gegevens over algemene aangelegenheden met betrekking tot de tenuitvoerlegging van de mededingingsregels (artikel III);

De uitwisseling van de voornaamste gegevens in de vorm van een kennisgeving, of op minder formele wijze, is de duidelijkste verplichting die uit de Overeenkomst voortvloeit. De Overeenkomst bevat een alarmsysteem, waarbij elk der partijen de andere partij kennisgeving doet wanneer eerstgenoemde zaken behandelt die de gewichtige belangen van deze andere partij kunnen raken. In een later stadium van dezelfde zaak kunnen verdere kennisgevingen volgen: zo volgt kennisgeving in een concentratiezaak aan het begin, vervolgens, waar passend, wanneer de Commissie besluit de procedure in te leiden, en uiteindelijk "zo tijdig vóór het nemen van een beschikking als nodig is om met het standpunt van de andere partij rekening te kunnen houden";

- coördinatie van de maatregelen van de mededingingsautoriteiten van beide partijen (artikel IV);

De bepalingen betreffende coördinatie van het handhavend optreden zijn eveneens van zeer groot belang. In alle gevallen van wederzijds belang is het de regel geworden dat vanaf het begin contact wordt gelegd om van gedachten te wisselen en, waar noodzakelijk, het handhavend optreden te coördineren. De respectieve benaderingen bij het afbakenen van de relevante markt spelen zeer vaak een belangrijke rol in deze discussies. De partijen zullen vaak standpunten uitwisselen over mogelijke oplossingen om ervoor te zorgen dat deze niet met elkaar in conflict komen. In bepaalde gevallen kan samenwerking ook van nut zijn om duidelijkheid te krijgen over vragen van buitenlands recht die relevant zijn voor de interpretatie van een overeenkomst of voor de doelmatigheid van een maatregel. Ook feitelijke gegevens die relevant zijn voor de zaak worden uitgewisseld, voor zover de bescherming van vertrouwelijke informatie dit toelaat. De samenwerking uit dien hoofde omvatte onlangs een succesvolle onderlinge afstemming van onderzoeken en verificaties⁵. De bedoeling hiervan is de bewijsgaring doelmatiger te maken. Ook kan hierdoor worden voorkomen dat van kartelvorming verdachte ondernemingen bewijsstukken vernietigen op het grondgebied van de autoriteit die dit gedrag onderzoekt naar aanleiding van het optreden van de autoriteit aan gene zijde van de Atlantische Oceaan;

⁵ Deze zaak is nog aanhangig en kan in dit stadium om redenen van vertrouwelijkheid niet in dit verslag worden behandeld. Nadere gegevens over de samenwerking tussen de EG en de VS in dit geval zullen in het eerste jaarlijkse verslag na de beëindiging van de procedure worden opgenomen.

- zogenoemde “traditional comity”-bepalingen, waarbij elke partij zich ertoe verbindt rekening te houden met de gewichtige belangen van de andere partij bij het nemen van maatregelen om de naleving van haar mededingingsregels te verzekeren (artikel VI);

Van traditional comity is bijvoorbeeld sprake wanneer de partijen in een bepaalde zaak samenwerken om hun respectieve standpunten en maatregelen nader tot elkaar te brengen, teneinde te voorkomen dat deze schadelijke gevolgen hebben voor de markt van de partner. Elke partij kan in een bepaalde zaak haar bedenkingen onder de aandacht van de ander brengen. Dit kan ertoe leiden dat het onderzoek van de partner een nieuwe weg inslaat en uitmondt in een eindresultaat waarbij beter rekening wordt gehouden met de belangen van de andere partij;

- zogenoemde “positive comity”-bepalingen, waarbij elke partij de andere ertoe kan uitnodigen om, op basis van de wetgeving van laatstbedoelde partij, passende maatregelen te nemen ten aanzien van het mededingingsbeperkend gedrag dat plaatsvindt op haar grondgebied en dat nadelige gevolgen heeft voor de gewichtige belangen van de verzoekende partij (artikel V).

Het gebruik van positive comity werd voor het eerst passend geacht in een recente zaak. De autoriteiten van de VS verzochten de Commissie om specifieke beschuldigingen van discriminatie te onderzoeken die betrekking hadden op een geautomatiseerd boekingsstelsel (Amadeus) dat door Lufthansa, Air France en Iberia was ingevoerd. De Commissie onderzoekt deze zaak momenteel in nauwe samenwerking met het Amerikaanse ministerie van Justitie.

- De Overeenkomst stelt duidelijk dat geen van de bepalingen kan worden geïnterpreteerd op een wijze die strijdig is met de in de Europese Unie en de Verenigde Staten van Amerika geldende wetgeving (artikel IX).

3. REGELS BETREFFENDE DE BESCHERMING VAN DE VERTROUWELIJKHEID

De meest intensieve samenwerking in afzonderlijke gevallen⁶ tussen de Europese Commissie en de mededingingsautoriteiten in derde landen vindt momenteel plaats op basis van specifieke bilaterale verdragen (Overeenkomst van 1991 tussen de EG en de VS⁷, de voorgestelde Positive Comity-Overeenkomst tussen de EG en de VS⁸, en de

⁶ Vraagstukken betreffende de bescherming van vertrouwelijke informatie zullen zich voornamelijk voordoen bij samenwerking in specifieke aanhangige zaken.

⁷ Overeenkomst tussen de Regering van de Verenigde Staten van Amerika en de Europese Gemeenschappen betreffende de toepassing van hun mededingingsregels (PB L 95 van 27.4.95, blz. 47 - 50, zoals gerectificeerd in OJ L 131 van 15.6.95, blz. 38).

⁸ COM (97) 233.

ontwerp-Overeenkomst tussen de EG en Canada), of uit hoofde van de Aanbeveling van de OESO van 1995⁹.

Al deze instrumenten bepalen onder de noemer "vertrouwelijkheid van informatie" uitdrukkelijk¹⁰ dat:

"... geen der Partijen gehouden is de andere Partij informatie te verstrekken, wanneer zulks door de wetgeving van de Partij die de informatie in haar bezit heeft verboden is of met gewichtige belangen van de Partij die de informatie in haar bezit heeft onverenigbaar is."

De eerste en (tot dusver) meest uitgebreide toelichting op de reikwijdte van de bescherming van vertrouwelijke informatie is vervat in de "Verklaring betreffende de vertrouwelijkheid van informatie", die de Commissie aan de Raad heeft overgelegd tijdens de vaststelling van het gezamenlijk Besluit van de Raad en de Commissie van 10 april 1995 betreffende de inwerkingtreding van de Overeenkomst van 1991 tussen de EG en de VS.

In deze Verklaring maakt de Commissie een onderscheid tussen twee soorten informatie die, onder verschillende omstandigheden, als vertrouwelijk zouden kunnen worden beschouwd.

Ten eerste valt de informatie die de Commissie en de autoriteiten van de lidstaten in de loop van een onderzoek verwerven en die als zakengeheim kan worden aangemerkt onder artikel 20 van Verordening 17/62 van de Raad en onder vergelijkbare bepalingen in de relevante uitvoeringsrichtlijnen. Hierbij gaat het in essentie om informatie die niet tot het publieke domein behoort en die tijdens een onderzoek wordt ontdekt of uit eigen beweging of naar aanleiding van een verzoek om inlichtingen bij de Commissie wordt aangemeld op grond van Verordening 17/62. Hiertoe behoren ook bedrijfs- of handelsgeheimen. Deze informatie kan slechts aan de antitrustautoriteiten van de VS worden meegedeeld met uitdrukkelijke toestemming van de betrokken bron.

Ten tweede is er informatie die betrekking heeft op het verloop van een onderzoek of het mogelijke verloop van een onderzoek en die niet onderworpen is aan artikel 20 van Verordening nr. 17/62 of aan vergelijkbare bepalingen in de relevante uitvoeringsverordeningen. Dergelijke informatie omvat het feit dat het onderzoek plaatsvindt, het voorwerp van het onderzoek (bijvoorbeeld een prijsafpraak, een marktverdelingsafpraak of misbruik van een machtspositie, zoals koppelverkoop of discriminerende prijzen), de identiteit van de onderzochte onderneming en de stappen die tijdens het onderzoek worden voorbereid. Deze informatie wordt in het belang van het onderzoek geheim gehouden. De mededingingsautoriteiten van de VS kunnen hiervan echter wel in kennis worden gesteld, omdat zij verplicht zijn de informatie vertrouwelijk

⁹ Herziene Aanbeveling van de Raad betreffende samenwerking tussen Leden bij mededingingsbepalende gedragingen die nadelige gevolgen hebben voor de internationale handel, vastgesteld op 27/28 juli 1995 - C(95)130.

¹⁰ i) Artikel VIII van de Overeenkomst van 1991, ii) artikel V van de voorgestelde Positive Comity-Overeenkomst, iii) Afdeling 10 van de ontwerp-Overeenkomst tussen de EG en Canada, en iv) Afdeling 10 van de Richtsnoeren die bij de OESO-aanbeveling van 1995 zijn gevoegd.

te houden op grond van de artikelen VIII en IX van de Overeenkomst en de briefwisseling tussen de Partijen.

De kennisgevingen tussen de beide Partijen (uit hoofde van artikel II, lid 4, van de Overeenkomst van 1991) omvatten niet de ontwerpmededeling van punten van bezwaar, noch enige andere vertrouwelijke gegevens. De betrokken ondernemingen worden ten laatste wanneer zij in kennis worden gesteld van de mededeling van punten van bezwaar op de hoogte gebracht van het bestaan van de kennisgevingen.

Algemeen moet worden opgemerkt dat, wanneer vertrouwelijke informatie ter kennis van de antitrustautoriteiten van de VS dient te worden gebracht om deze op de hoogte te houden van een ontwikkeling in een bepaalde zaak, hiervoor de toestemming van de bron van die informatie moet worden verkregen in de vorm van een concessie van die bron op het punt van de vertrouwelijkheid. Het gemeenschapsrecht biedt een hoge mate van bescherming voor vertrouwelijke informatie die aan de Commissie wordt verstrekt, en de verkregen toestemming moet toereikend zijn om de Commissie te ontslaan van de geheimhoudingsplicht die voor haar voortvloeit uit de algemene beginselen van gemeenschapsrecht, de jurisprudentie van het Hof van Justitie en artikel 20 van Verordening nr. 17.

De voorgenomen Positive Comity-Overeenkomst tussen de EG en de VS stelt duidelijk dat de uit hoofde van deze instrumenten verstrekte informatie slechts voor de tenuitvoerlegging daarvan mag worden gebruikt, tenzij de mededingingsautoriteit die de informatie heeft verstrekt, instemt met een ander gebruik. De bron van de informatie die goedkeuring heeft gegeven voor de mededeling van bepaalde vertrouwelijke informatie geniet in zoverre een extra waarborg, dat deze informatie slechts voor een ander doel mag worden gebruikt wanneer de mededingingsautoriteit en de bron van de informatie hiermee instemmen.

4. REGELS BETREFFENDE DOORZICHTIGHEID

De lidstaten worden van samenwerkingsactiviteiten uit hoofde van de Overeenkomst van 1991 op de hoogte gehouden overeenkomstig de "Verklaring betreffende doorzichtigheid", die de Commissie aan de Raad heeft overgelegd tijdens de vaststelling van het gezamenlijke Besluit van de Commissie en de Raad van 10 april 1995 betreffende de inwerkingtreding van de Overeenkomst van 1991.

Overeenkomstig deze Verklaring zendt de Commissie afschriften van de kennisgevingen die op grond van de Overeenkomst van 1991 door de Commissie worden gedaan aan of ontvangen van de mededingingsautoriteiten van de VS aan de lidstaat of lidstaten waarvan de belangen in het geding zijn. De lidstaten worden zo spoedig als redelijk mogelijk is op de hoogte gesteld van de kennisgeving in de oorspronkelijke taal. Wanneer de Commissie informatie aan de autoriteiten van de VS zendt, worden de lidstaten hiervan gelijktijdig in kennis gesteld.

De Commissie stelt de lidstaat of lidstaten waarvan de belangen in het geding zijn eveneens zo spoedig als redelijk mogelijk is op de hoogte van eventuele samenwerking bij of coördinatie van handhavend optreden.

De belangen van een lidstaat worden geacht in het geding te zijn wanneer dit handhavend optreden:

- relevant is voor het handhavend optreden van die lidstaat;
- betrekking heeft op mededingingsbeperkende activiteiten (geen fusies of overnames) die plaatsvinden op het grondgebied van die lidstaat;
- betrekking heeft op een fusie of overname, waarbij een of meer partijen bij de transactie, of een onderneming die zeggenschap uitoefent over een of meer partijen bij de transactie, een onderneming is die is opgericht of georganiseerd naar het recht van die lidstaat;
- betrekking heeft op gedragingen waarvan wordt aangenomen dat deze werden verlangd, aangemoedigd of goedgekeurd door die lidstaat;
- maatregelen omvat die, in belangrijke opzichten, gedragingen zouden vergen of verbieden op het grondgebied van die lidstaat.

Bovendien zal de Commissie alle lidstaten ten minste twee maal per jaar tijdens bijeenkomsten van regeringsdeskundigen op het gebied van de mededinging informatie verschaffen over de tenuitvoerlegging van de Overeenkomst, en met name over de contacten die met de autoriteiten van de VS hebben plaatsgevonden met betrekking tot de mededeling aan de lidstaten van informatie die uit hoofde van de Overeenkomst door de Commissie is ontvangen.

5. SAMENWERKING IN AFZONDERLIJKE GEVALLEN GEDURENDE 1997

In het navolgende worden alleen de zaken opgesomd die direct onder de Overeenkomst van 1991 vallen. Bepaalde gevallen in de luchtvaartsector worden bijvoorbeeld behandeld door een andere instantie, het ministerie van Vervoer (DoT). Het DoT werkt formeel niet rechtstreeks samen met de Commissie, maar doet dit indirect, via het DoJ. De Commissie en het DoT onderhouden derhalve informele contacten. Deze gevallen worden in dit verslag niet behandeld.

5.1 Statistische informatie

a) Aantal kennisgevingen van beide zijden

Tijdens de periode van 1 januari tot en met 31 december 1997 deed de Commissie in totaal 42 kennisgevingen uitgaan. De zaken zijn ingedeeld in concentratiezaken en niet-concentratie-zaken en zijn opgesomd in Bijlage 1.

De Commissie ontving tijdens dezelfde periode in totaal 36 kennisgevingen van de autoriteiten van de VS. Hiervan waren er 24 afkomstig van het ministerie van Justitie ("het DoJ") en 12 van de Federal Trade Commission ("de FTC") van de VS. Een lijst van deze zaken is opgenomen in Bijlage 2, wederom met een onderverdeling in concentratiezaken en niet-concentratie-zaken.

Concentratie-zaken vertegenwoordigden het merendeel van alle kennisgevingen in beide richtingen. De Commissie deed in 31 concentratie-zaken kennisgeving en de autoriteiten van de VS in 20 concentratie-zaken.

De vermelde cijfers geven het aantal zaken weer waarin een (of meer) kennisgevingen werden gedaan, en niet het totale aantal afzonderlijke kennisgevingen. Op grond van artikel II van de Overeenkomst vinden kennisgevingen plaats in bepaalde fasen van de procedure, zodat in een zelfde zaak meerdere kennisgevingen kunnen worden gedaan. In de zaak *Boeing/McDonnell Douglas* bijvoorbeeld zond de Commissie zeven kennisgevingen aan de autoriteiten van de VS en ontving zij er zes van de FTC.

Tabel 1 geeft het aantal kennisgevingen weer dat tussen 1 januari en 31 december 1997 is gedaan op grond van de Overeenkomst van 1991. *Tabel 2* vermeldt het aantal zaken sinds 23 september 1991 waarin kennisgeving is gedaan.

Tabel 1

KENNISGEVINGEN

Jaar	Aantal	Aantal VS		Aantal kennisgevingen van concentraties
		FTC	DoJ	
1997	42	12	24	30 (EG) 20 (VS)

Tabel 2

KENNISGEVINGEN

Jaar	Aantal EG	Aantal VS van concentraties		Aantal kennisgevingen van concentraties
		FTC	DoJ	
1991	5	10	2 (=12)	3 (EG) + 9 (VS)
1992	26	20	20 (=40)	11 (EG) + 31 (VS)
1993	44	22	18 (=40)	20 (EG) + 20 (VS)
1994	29	16	19 (=35)	18 (EG) + 20 (VS)
1995	42	14	21 (=35)	31 (EG) + 18 (VS)
1996	48	20	18 (=38)	35 (EG) + 27 (VS)
1997	42	12	24 (=36)	30 (EG) + 20 (VS)

b) Kennisgeving aan de lidstaten

Volgens de tekst van de interpretatieve brief die de Europese Gemeenschappen aan de VS hebben gezonden (en de Verklaring betreffende doorzichtigheid van de Commissie aan de Raad van 10 april 1995, zie punt 4) stelt de Commissie, na kennisgeving aan de mededingingsautoriteiten van de VS, de lidstaat of lidstaten waarvan de belangen in het geding zijn op de hoogte van de kennisgevingen die zij heeft

ontvangen van de antitrustautoriteiten van de VS. Zodra derhalve kennisgevingen worden ontvangen van de autoriteiten van de VS, worden deze onmiddellijk naar de relevante eenheden van DG IV gezonden en worden tegelijkertijd afschriften gestuurd naar de eventuele lidstaten wier belangen in het geding zijn. Evenzeer worden bij kennisgevingen van DG IV aan de autoriteiten van de VS tegelijkertijd afschriften gezonden aan de lidstaat of lidstaten waarvan de belangen in het geding zijn.

In de meeste gevallen doen de autoriteiten van de VS ook rechtstreeks kennisgeving aan de lidstaten, zulks uit hoofde van de OESO-Aanbeveling¹¹. Gedurende de verslagperiode ontving het Verenigd Koninkrijk kennisgevingen in 24 zaken, Duitsland in 21 zaken, Frankrijk in 10 zaken, Nederland in 9 zaken, Denemarken, Finland en Italië elk in 2 zaken en Portugal en Spanje elk in 1 zaak.

¹¹ Herzien Aanbeveling van de Raad betreffende samenwerking tussen Leden bij mededingingsbeperkende gedragingen die nadelige gevolgen hebben voor de internationale handel, vastgesteld op 27/ 28 juli 1995 - C(95)130.

5.2 Inhoudelijke aspecten van de samenwerking in specifieke gevallen¹²

Ook gedurende 1997 is de samenwerking tussen de ambtenaren van de Commissie en hun collega's in de VS constructief gebleken. De Overeenkomst van 1991 biedt een kader voor een zinvolle en nuttige samenwerking in mededingingszaken die van beider belang zijn. Deze samenwerking bij en coördinatie van het handhavend optreden kwam ten goede aan zowel de mededingingsautoriteiten als de betrokken ondernemingen.

a) *Boeing/MDD*¹³

De samenwerking tussen de EG en de VS in de concentratiezaak *Boeing/MDD* was bijzonder intensief.

Het ministerie van Defensie en het ministerie van Justitie van de VS deelden de Europese Commissie namens de regering van de VS mede er bezorgd over te zijn dat i) een verbod van de voorgenomen concentratie schadelijk zou kunnen zijn voor gewichtige defensiebelangen van de VS, ii) afstoting van Douglas Aircraft Company (DAC, de divisie commerciële vliegtuigen van McDonnell Douglas) er, ondanks de maatregelen die de Commissie een derde koper zou kunnen opleggen, waarschijnlijk niet toe zou leiden dat DAC behouden zou blijven als een zelfstandige vliegtuigbouwer, zodat het resultaat een inefficiënte regeling is voor enig onderdeel van de vliegtuigbouwactiviteiten van DAC dat potentieel door Boeing gered zou kunnen worden, waardoor in de VS arbeidsplaatsen verloren zouden kunnen gaan, en iii) de verkoop van DAC aan een derde partij die DAC niet als vliegtuigbouwer zou exploiteren, ten nadele zou gaan van de mededinging, omdat hierdoor een onderneming zou ontstaan die de prikkel ondervindt en over de middelen beschikt om de prijzen te verhogen en de dienstverlening te verminderen voor reserveonderdelen en service voor de in gebruik zijnde vloot van DAC, waarvan een groot deel het eigendom is van luchtvaartmaatschappijen in de VS.

De Commissie heeft in de mate die in overeenstemming is met het Gemeenschapsrecht rekening gehouden met deze zorgpunten. Ten aanzien van met name de defensiebelangen van de VS heeft de Commissie de reikwijdte van haar maatregelen beperkt tot het commerciële gedeelte van de concentratie. De Commissie heeft geen gevolg gegeven aan de bezwaren die zij in de mededeling van punten van bezwaar had geuit met betrekking tot de gevolgen van de concentratie voor de internationale markt voor gevechtsvliegtuigen.

Hoewel dit geval zijn eigen moeilijkheden kende, waarborgden de voorwaarden die de Commissie na afloop van haar onderzoek aan haar goedkeuring verbond dat de daadwerkelijke mededinging op de markt voor grote commerciële vliegtuigen zal worden gehandhaafd.

¹² Dit verslag spitst zich toe op aspecten van de behandeling van zaken die betrekking hebben op de samenwerking tussen de EG en de VS. Voor meer informatie over individuele gevallen, zie het XXVIIe Verslag over het mededingingsbeleid.

¹³ Voor nadere gegevens over deze zaak zie onder meer: A.Schaub, "International cooperation in antitrust matters: making the point in the wake of the Boeing/MDD proceedings", Competition Policy Newsletter, nr. 1/1998 (februari), blz. 2-6.

b) *Samenwerking bij andere grote zaken*

i) de productmarkt

De besprekingen tussen de behandelende ambtenaren spitsen zich vaak toe op de productmarkt, om na te gaan of beide zijden tot vergelijkbare conclusies zijn gekomen. Deze besprekingen zijn gebaseerd op algemene en voor het publiek beschikbare informatie. Uit deze uitwisselingen is gebleken dat de marktanalyses van de Commissie en die van de autoriteiten van de VS in hoge mate met elkaar overeenkomen.

Dit is van groot belang, gelet op de noodzaak om een zinvolle uitwisseling van informatie tot stand te brengen en tegelijkertijd de regels inzake vertrouwelijkheid in acht te nemen. Indien de Commissie en de autoriteiten van de VS er verschillende uitgangspunten met betrekking tot de definitie van de markt op na hielden, zou het niet mogelijk zijn ten volle de redenen voor deze verschillende benaderingen te achterhalen zonder vertrouwelijke informatie te bespreken die door de partijen bij een zaak zijn verstrekt. Op grond van de huidige regels zou dit slechts mogelijk zijn met instemming van die partijen.

In de loop van het onderzoek van de destijds voorgenomen concentratie *BT/MCI* vonden veelvuldig contacten plaats tussen ambtenaren van de EG en het DoJ. In zowel Washington als Brussel werden bijeenkomsten tussen beide zijden gehouden. Aangezien de zaak een beoordeling vergde van de productmarkten die betrokken zijn bij het aanbieden van transatlantische telefoniediensten, en met name aandacht vergde voor de gevolgen van de concentratie tegen de achtergrond van internationale regelingen inzake verrekeningstarieven, waren de besprekingen tussen de beide zijden nuttig, niet alleen voor het verfijnen van de marktdefinitie, maar ook voor het bundelen van kennis over de relevante regelgeving aan beide zijden van de Atlantische Oceaan.

Ook in de zaak *Guinness/Grand Metropolitan* werden uitgebreide besprekingen gevoerd tussen ambtenaren van de Commissie en hun collega's in de Verenigde Staten over de diverse relevante productmarkten, welke resulteerden in analyses en maatregelen die op één lijn lagen.

In *Santa Cruz/Microsoft* waren er geen verschillen in opvatting over de marktdefinitie. Ook in *Boeing/McDonnell Douglas* kwamen de FTC en de Commissie tot dezelfde productmarktdefinitie van "grote commerciële vliegtuigen". Na een uitwisseling van zienswijzen over de vraag hoe in de *DuPont/ICI*-zaak de markten voor PET-folie en titaandioxyde dienden te worden gedefinieerd, werden bepaalde potentiële verschillen geconstateerd ten aanzien van de substitueerbaarheid aan zowel vraagzijde als aanbodzijde in de VS en de EG.

Hoewel de autoriteiten van de EG en die van de VS soms verschillende productmarktdefinities gebruikten voor hun respectieve beoordelingen, waren de onderlinge contacten erop gericht de redenering van de ander te begrijpen en de analyse dienovereenkomstig te verfijnen. Door de hechte samenwerking konden conflicterende beslissingen worden vermeden.

ii) De geografische markt

De besprekingen over de geografische markt is doorgaans beperkter, omdat de Commissie en de autoriteiten van de VS zich gewoonlijk concentreren op de gevolgen van het gedrag of de transactie op de eigen markt, zelfs in zaken waarin de onderzochte activiteit is georganiseerd op een transatlantische of wereldwijde schaal.

In de zaken *Boeing/MDD* en *GE Aircraft Engines/Pratt & Whitney* kozen beide zijden evenwel de wereldmarkt als relevante geografische markt. Bij *DuPont/ICI* werd van gedachten gewisseld over de vraag of de markten van de VS en de EG voor beide producten, PET en titaandioxyde, dienden te worden aangemerkt als afzonderlijke markten of als onderdelen van een enkele wereldmarkt.

iii) Mededingingsbeperkende gevolgen

In de zaak *Santa Cruz/Microsoft* bleek uit een algemene bespreking dat de Commissie en haar tegenhanger in de VS op het niveau van de ambtenaren grotendeels vergelijkbare opvattingen koesterden over de feiten. De zaak *Guinness/Grand Metropolitan* was een goed voorbeeld van elkaar aanvullende analyses van de mededingingsbeperkende gevolgen. In die zaak leidde overeenstemming over de marktdefinitie tot overeenstemming over de mededingingsbeperkende gevolgen, en uiteindelijk tot een gemeenschappelijke oplossing.

In de zaak *Boeing/MDD* bracht het overleg tussen de Commissie en de FTC elk van deze instanties ertoe meer rekening te houden met de zorgpunten die de ander kenbaar maakte over de potentiële mededingingsbeperkende gevolgen van de concentratie. De FTC nam een kritischer houding ten aanzien van de exclusieve overeenkomsten van Boeing aan naarmate haar onderzoek vorderde.

iv) Het bepalen van recht en feiten in de andere jurisdictie

1. In geen der gevallen werd de rechtsbevoegdheid betwist, noch van de zijde van de VS, noch van die van de Commissie. In gevallen waarin de rechtsbevoegdheid van de ene autoriteit of de andere niet boven enige twijfel verheven was, werd informatie uitgewisseld en vonden besprekingen plaats.

De nauwe samenwerking in de zaak *Santa Cruz/Microsoft* bracht aan het licht dat de "rule of reason"-benadering van de VS bij contractuele restricties het moeilijker maakt om het betrokken gedrag voor de rechter in de VS veroordeeld te krijgen dan volgens de juridische normen van de EG het geval is. Wat daarentegen de maatregelen betreft, is een verbintenis jegens de Commissie niet rechtstreeks afdwingbaar, maar een "consent decree" in de VS wel.

v) Het vermijden van conflicterende maatregelen

In de zaak *Guinness/Grand Metropolitan* waren de partijen op een bepaald moment in de onderhandelingen bereid om in te stemmen met besprekingen tussen de antitrustautoriteiten over de voorgenomen maatregelen. Dit was waardevol, omdat hierdoor een zekere mate van coördinatie ontstond die anders wellicht niet mogelijk zou zijn geweest. Met name werd hierdoor gewaarborgd dat de uiteindelijk overeengekomen maatregelen in elk van beide jurisdicties met elkaar in overeenstemming waren.

Hoewel de FTC zich in de zaak *Boeing/MDD* niet over eventuele maatregelen beraadde, omdat zij de concentratie uiteindelijk zou goedkeuren, stelde de Commissie, die zeer nauwkeurig enige vorm van afstoting van DAC onderzocht, de FTC van deze mogelijkheid op de hoogte. Aangezien de FTC evenwel bedenkingen uitte over de haalbaarheid van een dergelijke oplossing en het onderzoek van de Commissie had uitgewezen dat er geen potentiële koper voor DAC was, deelde de Commissie de FTC mede dat zij rekening zou houden met de bedenkingen van deze instantie en het idee van afstoting van DAC derhalve zou laten varen.

vi) Traditional comity

De Commissie stelde de autoriteiten van de VS op 26 juni 1997 in kennis van haar voorlopige conclusies en bezwaren in de *Boeing/MDD*-zaak en verzocht de FTC rekening te houden met de gewichtige belangen van de Europese Unie bij het waarborgen van de mededinging op de markt voor grote commerciële vliegtuigen. De FTC antwoordde nog dezelfde dag en gaf te kennen bij het nemen van een beslissing rekening te zullen houden met de genoemde belangen van de Europese Gemeenschappen. Op 1 juli 1997 heeft de "Federal Trade Commission" bij meerderheidsbeslissing besloten zich niet tegen de fusie te verzetten.

vii) Deelname van de antitrustautoriteiten van de VS aan de hoorzittingen van de Commissie

Naar aanleiding van verzoeken van de Federal Trade Commission kregen ambtenaren van deze autoriteit van de raadadviseur-auditeur toestemming om als waarnemers de openbare hoorzittingen bij te wonen die op grond van de Concentratieverordening van de EG werden gehouden in het kader van het onderzoek in de concentratiezaak *Guinness/Grand Metropolitan*. Voorts verzocht het ministerie van Justitie van de VS om toestemming voor het bijwonen (als waarnemer) van de hoorzitting in de zaak *Boeing/MDD*, welk verzoek eveneens werd ingewilligd.

6. CONCLUSIES

De diensten van de beide antitrustautoriteiten beschouwen de veelvuldige contacten en besprekingen als zeer nuttig. Hierdoor ontstaat een beter begrip van de betrokken vraagstukken. Het werd doelmatig en nuttig geacht om een idee te hebben van de wijze waarop de autoriteiten van de VS voornemens waren op bepaalde gebeurtenissen in een concentratiezaak te reageren. Ondanks de beperkte hoeveelheid informatie die kan worden uitgewisseld, behalve wanneer concessies op het punt van de vertrouwelijkheid worden verkregen, hebben de Commissie en de beide antitrustautoriteiten van de VS het voordeel dat zij in staat zijn om op consistente wijze op te treden, conflicterende beslissingen en incoherente maatregelen te vermijden en sneller besluiten te nemen.

BIJLAGE 1

KENNISGEVINGEN VAN DE EUROPESE COMMISSIE AAN DE AUTORITEITEN VAN DE VS 01.01.1997 - 31.12.1997

Concentratiezaken¹⁴:

- 01 IV/M.882 - Archer-Daniels-Midland / Grace Cocoa Associates
- 02 IV/M.890 - Blokker/Toys "R" Us
- 03 IV/M.867 - Wagons-Lits/Carlson
- 04 IV/M.846 - Philips/Hewlett-Packard
- 05 IV/M.877 - Boeing/McDonnell Douglas
- 06 IV/M.856 - BT/MCI (II)
- 07 IV/M.905 - Schweizer Rück/S.A.F.R.
- 08 IV/M.833 - The Coca-Cola company/Carlsberg A/S
- 09 IV/M.902 - Warner Bros./Lusomundo/Sogecable
- 10 IV/M.920 - Samsung/AST
- 11 IV/M.915 - Tyco/ADT
- 12 IV/M.906 - Mannesmann/Vallourec
- 13 IV/M.917 - Valinox/Timet
- 14 IV/M.938 - Guinness/Grand Metropolitan
- 15 IV/M.933 - ICI/Unilever
- 16 IV/M.936 - SIEBE PLC/APV PLC
- 17 IV/M.885 - MERCK/RHÔNE-POULENC/MERIAL
- 18 IV/M.951 - CABLE AND WIRELESS/MAERSK DATA-NAUTEC
- 19 IV/M.937 - LEAR/KEIPER
- 20 IV/M.932 - SEHB/VIAG/PE-BEWAG
- 21 IV/M.942 - VEBA/DEGUSSA
- 22 IV/M.941 - ADM/ACATOS & HUTCHESON/SOYA MAINZ
- 23 IV/M.963 - COMPAQ/TANDEM
- 24 IV/M.723 - ALCOA/ELKEM
- 25 IV/M.966 - Philips/Lucent Technologies
- 26 IV/M.954 - BAIN/HOECHST - DADE BEHRING
- 27 IV/M.977 - Fujitsu/Amdahl
- 28 IV/M.984 - DUPONT/ICI
- 29 IV/M.950 - Hoffmann-La Roche/Boehringer Mannheim
- 30 IV/M.1016 - Price Waterhouse/Coopers & Lybrand

¹⁴ Om redenen van vertrouwelijkheid omvat deze lijst slechts de onderzoeken en zaken die openbaar zijn gemaakt.

BIJLAGE 1 (vervolg)

**KENNISGEVINGEN VAN DE EUROPESE COMMISSIE AAN DE
AUTORITEITEN VAN DE VS 01.01.1997 - 31.12.1997**

Niet-concentratiezaken¹⁵:

- 01 IV/36.365 - NEC/PB/CMB
- 02 IV/36.213/F - GEAE / P&W
- 03 IV/E-3/36.204 - GENUSA
- 04 IV/36.420 - Microsoft Explorer Licensing
- 05 IV/36.365 - NEC/PB/CMB
- 06 IV/36.382 - Santa Cruz Operation/Microsoft
- 07 IV/36.474 - IBM/STET
- 08 IV/35.969 - Canal+ - GDI - TINTA
- 09 IV/36610/ - Sanofi Pharma Bristol - Myers

¹⁵ Om redenen van vertrouwelijkheid omvat deze lijst slechts de onderzoeken en zaken die openbaar zijn gemaakt.

BIJLAGE 2

KENNISGEVINGEN VAN DE AUTORITEITEN VAN DE VS AAN DE EUROPESE COMMISSIE 01.01.1997 - 31.12.1997

Concentratiezaken¹⁶

- 01 The Boeing Comp./McDonnell Douglas Corp.
- 02 Metal Leve S.A./Mahle GmbH
- 03 Cargill Inc/Akzo Nobel N.V.
- 04 Guinness/Grand Metropolitan
- 05 British Telecommunications/MCI Communications Corp.
- 06 Corange Ltd./Dr.H.C. Paul Sacher

¹⁶ Due to the confidentiality requirements, this list includes only those investigations or cases which have been made public

BIJLAGE 2 (vervolg)

Niet-concentratiezaken¹⁷

- 01 Hoffmann-La Roche, Jungbunzlauer International AG
- 02 Sodium gluconate investigation
- 03 International Association of Conference Interpreters
- 04 SKW Metals & Alloys
- 05 AIG Trading Corp./BP Exploration & Oil Inc/Cargill International SA
- 06 HeereMac Offshore Construction Group Inc./HeereMac
- 07 Graphite electrodes investigation

¹⁷ Due to the confidentiality requirements, this list includes only those investigations or cases which have been made public

ISSN 0254-1513

COM(98) 510 def.

DOCUMENTEN

NL

08 11 10 17

Catalogusnummer : CB-CO-98-517-NL-C

ISBN 92-78-38884-X

Bureau voor officiële publikaties der Europese Gemeenschappen

L-2985 Luxemburg